

WYDZIAŁ STUDIÓW
MIEDZYNARODOWYCH
I POLITYCZNYCH

Imię i nazwisko kandydata: Konrad KORPOWSKI

Tytuł rozprawy doktorskiej: OPERACJE I SIŁY SPECJALNE W POLITYCE BEZPIECZEŃSTWA
PAŃSTWA

W XXI w.

Promotor: Prof. dr hab. Piotr MICKIEWICZ

Recenzent: Prof. dr hab. Hubert KRÓLIKOWSKI

1. **Wartość naukowa rozprawy**

a. Rozprawa doktorska przedstawiona przez mgr Konrada Korpowskiego, jako całość, jest pracą oryginalną. Recenzowana dysertacja jest pracą badawczą teoretyczną podjęta w celu zdobycia nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowanych faktów, która to wiedza może jednak, też znaleźć zastosowanie w praktyce, w rozwoju Wojsk Specjalnych.

b. *Praca Operacje i siły specjalne w polityce bezpieczeństwa państwa w XXI w.* jest zbudowana ze wstępu, pięciu rozdziałów merytorycznych oraz zakończenia. Na główną część pracy składa się wymienione pięć rozdziałów:

- *Państwo jako system polityczny,*
- *Operacje i siły specjalne w polityce bezpieczeństwa państwa,*
- *Siły (Wojska) specjalne w polityce bezpieczeństwa RP,*
- *Wyzwania, szanse i zagrożenia jako wyznaczniki kształtu sił specjalnych RP,*
- *Nowe kierunki rozwoju sił specjalnych RP.*

Całość uzupełniają załączniki oraz właściwie dobrana i dość obszerna bibliografia, licząca 228 pozycji.

Oceniając wartość naukową poszczególnych rozdziałów recenzowanej dysertacji, liczącej 258 stron, rozpocznę od krótkiego omówienia ich treści.

W pierwszym rozdziale Autor podjął próbę scharakteryzowania aktywności międzynarodowej państwa ukierunkowanej na zapewnianie bezpieczeństwa rozumianego głównie, jako możliwość osiągania własnych interesów przy wykorzystaniu posiadanego instrumentarium oddziaływania. Mgr K. Korpowski poddał analizie instrument, jakim są operacje specjalne. Kandydat do stopnia naukowego doktora założył, że państwo pod względem funkcjonalnym stanowi system. Wyselekcjonował trzy formy aktywności państwa w sferze tak rozumianej polityki bezpieczeństwa, które określił jako „walka materialno-energetyczna”, „walka informacyjna” oraz „mieszana”. Zastosowanie przez Autora tego podziału oraz wykorzystanie jako podstawy teoretycznej teorii cybernetycznych odnoszących się do państwa jako systemu (układu cybernetycznego) jest w opinii Autora recenzowanej pracy, jedynym możliwym rozwiązaniem teoretycznym pozwalającym na dokonanie

podziału (odczytuję to jako zdefiniowanie) prowadzonych przez państwo operacji specjalnych.

W kolejnym, drugim rozdziale mgr Konrad Korpowski w formie skrótowej i schematycznej zaprezentował trzy najbardziej istotne nurty operacji specjalnych w polityce bezpieczeństwa państwa: operacje samodzielne, operacje wspierające działania militarne oraz operacje wspierające działania niemilitarne. Przedstawił też warianty i zidentyfikował prognozy rozwoju sił specjalnych trzech państw, które prowadzą politykę bezpieczeństwa między innymi za pomocą operacji specjalnych. Państwa te, to Stany Zjednoczone, Federacja Rosyjska i Wielka Brytania.

Treść rozdziału trzeciego Autor skoncentrował wokół przemian poglądów dotyczących sił specjalnych i operacji specjalnych, które zaszły w polskiej polityce bezpieczeństwa od 2007 roku. W oparciu o przeprowadzone analizy Pan Magister dokonał diagnozy możliwości wykorzystania sił specjalnych w ramach prowadzonej przez państwo polskie polityki bezpieczeństwa. Do analiz tych wykorzystał w szczególności zapisy dokumentów strategicznych państwa. Analizy te pozwoliły Autorowi na zaprezentowanie wniosków, będących podstawą do oceny możliwości działania Wojsk Specjalnych w obecnym oraz perspektywicznym środowisku bezpieczeństwa.

Przedostatni z rozdziałów zawiera, zaprezentowane w formie tabelarycznej, zidentyfikowane wyzwania, szanse i zagrożenia dla Polski. W procesie identyfikacji wyzwań, szans i zagrożeń dla państwa polskiego Pan Korpowski zrezygnował z wykorzystania przyjętych przez Radę Ministrów zatwierdzonych kierunków obecnej polityki bezpieczeństwa aby nie zawęzić wyników badań własnych. W rozdziale tym znalazła się także identyfikacja pożądaných zdolności dla polskich sił specjalnych w kontekście szans i zagrożeń.

Rozdział piąty jest autorską koncepcją najważniejszych i najpilniejszych kierunków rozwoju sił specjalnych w polityce bezpieczeństwa Polski na najbliższe 20 lat. Za najważniejsze i najpilniejsze kierunki rozwoju w kontekście wyzwań, szans i zagrożeń cywilizacyjnych Mgr K. Korpowski uznał budowanie niejawnych struktur cywilnych, rozwój informacyjnych operacji specjalnych i podniesienie ich do poziomu polityki bezpieczeństwa państwa, systemowe wpisanie sił specjalnych do budowania odporności infrastruktury krytycznej oraz zbudowanie na poziomie polityczno-strategicznym zdolności do koordynacji informacyjnych oraz materialno-energetycznych operacji specjalnych w celu efektywniejszego ich wykorzystania w nadchodzącej przyszłości.

Uważam, że wszystkie rozdziały recenzowanej rozprawy doktorskiej mają charakter naukowy, są oparte o oryginalne dociekania Autora i nie stanowią odtwórczego odbicia dotychczas opracowanej literatury przedmiotu.

Wstęp i zakończenie zostały skonstruowane w sposób zgodny z kanonem pisania rozpraw naukowych w obszarze nauk społecznych. Wstęp zawiera przedstawienie motywacji do napisania pracy, niezbędne elementy metodologiczne, krótkie krytyczne omówienie stanu badań, podjętego przez Kandydata do stopnia naukowego doktora, przedmiotu dociekań naukowych oraz omówienie kładu pracy.

Rozważania wieńczy krótkie zakończenie, w którym na podstawie refleksji nad badanymi problemami, Autor sformułował konkluzję oraz przedstawił napotkane wyzwania. Zakończenie zawiera konsekwentne odniesienie do określonych przez mgr Konrada Korpowskiego we Wstępie celów badawczych.

2. Wartość merytoryczna rozprawy

Treści zawarte w recenzowanej pracy korespondują z jej tytułem. Zawartość merytoryczna rozprawy doktorskiej *Operacje i siły specjalne w polityce bezpieczeństwa państwa w XXI w.* jest w pełni zgodna z zawartością celu głównego, opisanego jako: ... *zidentyfikowanie możliwe nowych obszarów, wymogów operacji specjalnych w kontekście polityki bezpieczeństwa państwa w XXI wieku wraz z luką strategiczną (organizacyjną) sił specjalnych RP – kierunki ich transformacji i rozwoju.* Przedstawione pracy treści dociekań naukowych stanowią jego doprecyzowanie.

Cele szczegółowe zostały zawarte w następujących pytaniach:

- *Czym charakteryzują się możliwe (aktualne i nowe) operacje i siły specjalne?*
  - *Jakie są możliwe operacje specjalne w ramach toru informacyjnego?*
  - *Jakie są możliwe operacje specjalne w ramach toru materialno-energetycznego?*
  - *Jakie są typowe przykłady działań specjalnych państwa w XXI wieku w ramach toru informacyjnego i energetycznego?*
  - *Jakie mogą być nowe działania specjalne - jaki charakter operacji specjalnych (forma) można przewidywać w XXI wieku ?*
- *Jaki powinien być kierunek rozwoju polskich działań i sił operacji specjalnych w kontekście ich redefinicji systemowej?*
  - *Jaki jest aktualny stan operacji i sił specjalnych?*
  - *Jakie jest miejsce operacji i sił specjalnych w polskiej polityce bezpieczeństwa w XXI w.?*
  - *Jakie powinny być główne kierunki rozwoju działań i sił operacji specjalnych ?*

Badanie, opis i wyjaśnienie celów szczegółowych, w toku narracji recenzowanej pracy, przyczyniły się do odpowiedzi i weryfikacji celu głównego pracy doktorskiej. Mgr Konrad Korpowski umiejętnie dokonał wprowadzenia w tematykę badawczą i jasno sformułował hipotezę badawczą: ... *główny kierunek rozwoju operacji specjalnych w polskiej polityce bezpieczeństwa to większe rozwinięcie działań przygotowawczych - „profilaktycznych”, a nie reagowania - „terapeutycznych”. Działania „profilaktyczne” będą wymagały operacji specjalnych w różnych obszarach cywilizacyjnych i w różnych konfiguracjach organizacyjnych. Np. nie jest możliwe, by kinetyczny operator Jednostki Wojskowej GROM był ekspertem od inżynierii genetycznej i teleinformatyki. Dlatego też powinna dokonać się zmiana organizacyjna z organizacji liniowych na macierzowe, które będą działać w nowych obszarach walki informacyjnej (np. ideologia, kultura, genetyka, masowa rozrywka) i walki energetycznej (np. ekologia, ekonomia, bankowość sieciowa).*

Dobór metod badawczych i narzędzi do analizy danych, sposób przedstawienia wyników, krytyczna analiza wyników i umiejętność ich interpretacji na tle literatury przedmiotu, jasność i poprawność wniosków można ocenić pozytywnie.

Warto też zwrócić uwagę, że mgr Konrad Korpowski w swojej pracy zawarł, w mojej ocenie, szereg trafnych hipotez i tez świadczących z jednej strony o dogłębnym zbadaniu przedmiotu pracy, a z drugiej strony o poprawności wdrożonego procesu naukowego. Są to np.:

Podstawowym motywem inspirującym do podjęcia badań nad operacjami (działaniami) i siłami specjalnymi w polityce bezpieczeństwa państwa w XXI wieku były:

- *Stan teorii operacji i sił specjalnych w polityce bezpieczeństwa państwa, który generuje szereg pytań: Czy siły specjalne jako instrument państwa i rodzaj wojsk powinny być przedmiotem badań? Czy badania nad siłami specjalnymi mogą być wiązane z prognozami? Czy siły specjalne mają być łączone tylko z domeną nauk związanych z siłami zbrojnymi? Jaki zespół założeń epistemologicznych, metodologicznych, ontologicznych, pojęć abstrakcyjnych, ogólnych twierdzeń wyjaśnia dostępną wiedzę w obszarze operacji specjalnych? itd.*
- *Coraz silniejsze przekonanie o nieracjonalności działań praktycznych w obszarze działań specjalnych wynikających czy to niedostatecznie rozwiniętej teorii czy słabości obecnych teorii o siłach specjalnych. Dodatkowo mamy do czynienia z niskim poziomem wymiany wiedzy z praktycznymi decyzjami politycznymi; (str. 8)*
- *Konieczność systemowej redefinicji pojęć operacji i sił specjalnych na poziomie polityki bezpieczeństwa państwa w kontekście zmiany cywilizacyjnej (np. biotechnologie, cyberprzestrzeń, masowa elektroniczna rozrywka, prywatne firmy militarne, itd.); (str. 9)*

Autor sformułował też postulat: *Budowania „polskiej szkoły” operacji specjalnych w realizacji polityki bezpieczeństwa w oparciu o polską metodologię, rację stanu, możliwości i ograniczenia. (str. 10)*

Na pozytywne wyróżnienie zasługują też hipotezy postawione przez mgr. Konrada Korpowskiego na str. 24-26, jak np.: *Aktualny stan sił specjalnych oraz ich kształt organizacyjno-funkcyjny w Polsce jest nieadekwatny, by sprostać wyzwaniom w XXI w. Największy obszar niedostosowania obejmuje:*

- *Brak wiedzy i myślenia holistycznego/kompleksowego o siłach specjalnych jako elemencie realizacji polityki bezpieczeństwa w RP. Myślenie to powinno obejmować działania polityczne, cywilne i wojskowe, a nie tylko wojskowe o charakterze materialno-energetycznym czy odrębne, wywiadowcze, o charakterze informacyjnym;*
- *Na poziomie polityczno-strategicznym brak elementu planowania/kontroli działań specjalnych, który będzie łączył w sobie kierowanie operacjami specjalnymi*
- *charakterze materialno-energetycznym i informacyjnym (we wszystkich obecnych*
- *i nowych obszarach operacji specjalnych);*
- *Brak umiejętności zarządzania strukturami macierzowymi w wyniku myślenia wyspowego (tzw. Polska resortowa).*

3. Poprawność redakcyjna rozprawy

Układ pracy oceniam jako właściwy, logiczny i przejrzysty, spełniający wymogi warsztatu nauk społecznych. Styl języka recenzowanej rozprawy autorstwa mgr Konrada Korpowskiego nie budzi szczególnych zastrzeżeń. Strona graficzna pracy (wykresy, tabele, układ tekstu) zasługuje na ocenę pozytywną.

4. Uwagi krytyczne

Pomimo zasadniczo pozytywnej oceny recenzowanej rozprawy, trzeba też wskazać elementy wywodu, które są co najmniej dyskusyjne lub nieprawdziwe. I tak na str. 11, Autor stwierdza: *Dodatkowo, środowisko międzynarodowe podlega ciągłym i coraz szybszym zmianom, powodując konieczność adaptacji narzędzi prowadzenia polityki państwa. Dzisiejsza rywalizacja pomiędzy państwami pozwala także na rywalizację utajnioną, skrytą i zakamuflowaną dla innego państwa czy grupy państw. W tym kontekście odejście od myślenia o siłach specjalnych w kategoriach czysto militarnych wydaje się nie tylko zasadne ale i konieczne.* Autor powinien tutaj przynajmniej skomentować, że skrytość rywalizacji i odejście od myślenia o operacjach specjalnych w kategoriach czysto militarnych nie jest zjawiskiem nowym, też w odniesieniu do Polski. Przykładem może być III powstanie Śląskie.

W mojej ocenie dyskusyjny jest też grafika zamieszczona na str. 47. Autor wymienia tutaj walkę informacyjną, walkę mieszaną i walkę materialno-energetyczną. Warto zwrócić uwagę, że walka materialno-energetyczna na poziomie państwa związana jest zawsze z walką informacyjną.

Niedosyt wywołuje krytyczna analiza literatury przedmiotu badań zawarta we wstępie. Ten element recenzowanej rozprawy mógł zostać rozbudowany, np. w przypisie.

Warto też zwrócić uwagę, że spalanie prochu, też jest procesem, a raczej reakcją chemiczną (str. 53).

W rozprawie zdarzają się też literówki, np. str. 35 jest „państwem”, a powinno być „państwem”.

Pan Magister nie powinien też w tytułach rozdziałów i podrozdziałów stosować skrótów, tylko pełne nazwy.

Moją ciekawość budzi pojęcie „agresywnej elitarności” użyte na str. 24.

5. Ocena końcowa

Recenzowana rozprawa doktorska jest spójna i komunikatywna. Prowadzona przez mgr Konrada Korpowskiego analiza ma prawidłowy kierunek, od zagadnień ogólnych do szczegółowych. Autor jednoznacznie wskazał cel pracy. Praca doktorska stanowi punkt wyjścia do formułowania samodzielnych koncepcji i wniosków badawczych w odniesieniu do sił specjalnych. Z oczywistych względów zawiera dyskusyjne i krytycznie ocenione fragmenty. Ważne jest jednak by ewentualne niedociągnięcia, błędy, kontrowersje nie zdominowały pozytywnych analiz. Recenzowana rozprawa doktorska jest wartościowym opracowaniem. Podejmuje oryginalną problematykę, ważną z punktu widzenia nauk społecznych (szczególnie nauk o polityce i nauk o bezpieczeństwie).

6. Wniosek końcowy

Ja, niżej podpisany stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska **Konrada Korpowskiego** spełnia warunki określone w art. 13.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65 poz. 595 z późn. zmianami) i wnioskuję o dopuszczenie **Konrada Korpowskiego** do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

30. XI. 2023 r.
data sporządzenia recenzji

.....
podpis recenzenta